

LUPTA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN

În franci francezi

FRANTA
EUROPA

FRF 250
FRF 300

Cu avionul :

AFRICA
AMERICA DE NORD
ISRAEL
AMERICA DE SUD
ASIA
AUSTRALIA

FRF 350

FRF 400

În alte valute tariful este majorat
pentru acoperirea cheltuielilor
bancare :
DM 100 - Fr. Elv. 90 - L St. 35

USA 60 sau echivalent

USA 70 sau echivalent

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France

Téléphone : (33-1) 41 12 03 73 - Télex 270125F

Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris

Téléfax : (33-1) 41 12 03 79

Numărul 270

22 iulie 1996

AMPLOAREA ȘI CONSECINȚA FRAUDEI

Rezultatele alegerilor locale au redat încrederea opiniei publice românești în funcționarea democrației. La consiliile județene totalitatea voturilor atribuite opoziției (CDR, USD, UDMR, PAC și PL'93) au fost de 3.733.233 (44%) depășind pe cele întrunite de partidele guvernamentale (PDSR, PSM, PRM, PDAR): 2.418.342 (28%).

Mulțumirea trebuie însă temperată. Cele 1.462.567 de voturi anulate dovedesc amploarea fraudei electorale și consecințele pe care aceasta o va avea asupra funcționării administrației locale. Probabilitatea ca fraudă să se repete la alegerile prezidențiale și parlamentare, fixate pe 3 noiembrie 1996, este și mai îngrijorătoare.

Presă a menționat neregulile începând cu stabilirea listelor electorale în care au votat morți și au votat vii. Însă și cifra totală de 17.737.425 de alegători înscrși este cu cca 600 la 900.000 de persoane superioară realității. După 1989, populația țării a scăzut timp de 7 ani, de la 23 de milioane la 22 de milioane. În urma emigrației, a avorturilor și a mortalității, votanții care au împlinit 18 ani nu pot depăși 17 milioane. Sunt cunoscute cazuri în care persoane ce s-au prezentat la vot au constatat că o rudă decedată sau aflată în străinătate votase totuși. Nu se poate ști pentru cine, dar cine poate crede că voturile lor ar fi fost atribuite unuia din partidele de opoziție?! Dacă numai jumătate din morți sau emigranți au votat pentru partidele guvernamentale, totalul reprezintă între 3 și 450.000 de voturi în plus.

Sistemul caietelor, care înlesnește anularea voturilor, prin punerea unei a doua "stampile", a

permis anularea a 472.722 de voturi (4,72%) din 10.016.932 de alegători prezenți la alegerile primarilor, 821.303 (8,21%) la consiliile locale și cele 1.462.567 (14,60%) la consiliile județene.

Afirmația puterii că ștampilarea caietelor în două locuri s-ar datora nepriceperii oamenilor nu convinge. Cineva care se deplasează să voteze nu își anulează singur votul, când este mai simplu să nu se prezinte la urne, cum au făcut-o peste 40% din alegătorii înscrși. "Nepriceperea" efectivă nu depășește nici ea, în nici o altă țară, chiar foarte puțin alfabetizată, 3% din votanți. Voturile anulate ajung la 10 sau chiar la 12% numai în țările din Africa sau America de Sud, unde fraudă electorală are loc sistematic. Și în acest domeniu, România, prezidată de Iliescu, bate un trist record!

Se știe că oamenii puterii folosesc ștampile ascunse în palmă pe care nu le pun la îndeplinire, ci doar pe acele caiete în care votul era acordat opoziției. În felul acesta au putut fi anulate voite între 1,2 și 1,3 milioane din cele 1,46 milioane de voturi care ar fi revenit diferitelor partide din opoziție. Fără această fraudă a ștampilărilor, totalul voturilor valabile ar fi fost de 9,7 la 9,8 milioane în loc de 8,54 milioane iar partidele din opoziție ar fi obținut peste 50% în loc de 44%.

Din nefericire, opoziția s-a desemnat atât cu sistemul caietelor în locul voturilor cu buletine separate folosite în toate țările democratice, cât și cu fraudă. Opoziția s-a lăsat păcălită și cu promisiunea făcută de PDSR că se va ridica pragul de intrare în parlament de la 3% la 5%. După alegerile din iunie, PDSR-ul și-a călcat angajamentele menținând pragul de 3% sub pretextul că timpul ar fi prea scurt spre a schimba legea electorală. Firește, dată fiind compoziția actualului parlament, acesta nu va schimba legea înainte de noiembrie.

O modificare a legii ar putea interveni numai pe cale de referendum popular cerut de opoziție,

dacă aceasta se hotărăște repede să lanseze o campanie de strângere a celor 500.000 de semnături necesare sau dacă depune o plîngere cu puține șanse de succes la Curtea Constituțională sau la foruri internaționale.

În caz contrar, cu legea actuală neschimbata tentativele de fraudă vor depăși pe cele din 1990 și 1992, când acestea au denaturat substanțial componența celor două Camere, dar nu au influențat alegerile prezidențiale, Ion Iliescu fiind pe atunci, oricum mai popular decât prof. Constantinescu. Între timp, imaginea lui Ion Iliescu s-a deteriorat așa că în noiembrie 1996 fraudele puterii vor încerca în primul rînd să împiedice alegerea candidatului CDR la președinție, aceasta funcție fiind determinantă pentru orientarea politică și economică românească.

Manevrele preelectorale au și început. Recent formată alianță liberală între PAC și PL'93 speră să depășească cele 500.000 de voturi pe care cele două partide le-au obținut în 2 iunie la Consiliile județene și să devină, cu 5 la 6% din voturi un grup parlamentar care să poată oscila între CDR/USD și PDSR. Alianța liberală vrea să prezinte însă mai cu seamă un candidat la președinție spre a împiedica alegerea prof. Constantinescu, chiar cu riscul ca Ion Iliescu să fie reales. Nici unul din membrii PAC sau PL'93 nu poate spera să fie ales președinte, în ciuda mijloacelor financiare pe care le-au acumulat în anii tranziției. Alianța poate, desigur, finanța un personaj exterior. Șansele acestuia nu ar fi cu mult mai mari, deoarece nu credem că electoratul opoziției se va lăsa atras de asemenea improvizatie. În schimb, candidatul improvizat se poate compromite permițînd realegerea lui Iliescu.

Pericolul candidaturilor la președinție nu constă atât în derutarea alegătorilor, cît mai cu seamă în ușurarea fraudei. Aceasta rămîne limitată dacă sunt doar doi candidați pentru care s-ar vota cu buletine separate. În schimb, dacă la primul tur sunt cinci sau zece candidați se pot folosi din nou caietele cu ștampile în care votul poate fi anulat adăugînd o a doua ștampilă. Anularea între 500.000 și 1.000.000 de voturi în favoarea unuia dintre candidați - în 1992, au fost anulate peste 500.000 la primul tur - poate inversa ordinea primilor trei candidați și elimina opozantul cel mai periculos. După înlăturarea acestuia, ar deveni posibil ca actualul președinte să fie reales chiar dacă majoritatea populației este sătulă de guvernarea sa.

Pe plan parlamentar, unde numărul de partide rămîne ridicat chiar dacă multe dintre cele existente dispar, fraudă prin folosirea caietelor va fi și mai

Mihai KORNE

pag 3

"ACUM PENTRU ROMÂNIA"

Lansarea oficială, pe 27 iunie, a candidaturii la președinția României a liderul Convenției Democratice din România, prof. Emil Constantinescu, cu patru luni înaintea alegerilor, a explicat-o el însuși: acest răstimp este justificat de respectul pentru elecții care trebuie să-i cunoască din timp și să fie la curent cu oferta celor care se prezintă drept candidați la funcția supremă. La alegerile locale, s-a dovedit că acolo unde oamenii sunt informați, competiția devine efectivă. La festivitatea din 27/6 de la Teatrul "Ion Dacian", arhiplin, au participat liderii partidelor și organizațiilor din CDR, membri ai corpului diplomatic acreditați la București, fiind curvintul, de asemenea, Ion Diaconescu (PNȚCD), M. Ionescu Quintus (PNL), Ticu Dumitrescu (AFDPR), Victor Ciobea, noul primar al Bucureștilui, Valerian Stan (Alianța Civică), șeful campaniei electorale l lui Emil Constantinescu.

Îneditul candidaturii lui Emil Constantinescu e caracterul său contractual - simbolizat de semnarea demisiei în alb pentru eventualitatea nerespectării propunerilor și promisiunilor - și de faptul că el nu se prezintă ca exponentul unei case politico-ideologice.

Programul "Acum pentru România" cuprinde 10 seturi de principii și tot atâtea propuneri de soluționare din care cităm, referindu-ne atât la discursul său din 27 iunie, cât și la programul tipărit.

1. Un președinte pentru fiecare, o țară pentru toți. "Președintele acestei țări trebuie să-și exercite atribuțiile fiind seama de ceea ce au nevoie cei care l-au ales și nu de interesele unor funcționari publici sau ale unor grupuri de interese. Altfel vom trăi într-o țară prezidată încă patru ani nu de un om, ci de o limuzină neagră, nu de un program politic, ci de o campanie electorală perpetuă.

2. Un președinte pentru lege și ordine. "Propun țării o președinție care să fie principalul garant al legalității și al ordinii. Acum, când România a început să importe droguri și să exporte prostituție și spărgători calificați, e nevoie, mai mult ca oricând de o legislație și o justiție capabile să facă față acestui asalt infracțional. Avem nevoie de ordine pentru a garanta viața, siguranța, proprietatea oamenilor; avem nevoie de instituții puternice pentru a putea garanta aplicarea legilor, pentru a asigura o justiție în care cetățenii să aibă încredere și în care dreptatea să triumfe. (...) România trebuie să aibă un președinte care să nu accepte, ca vreo dată, cineva să fie mai presus de lege, care să respecte el însuși legile țării și să-și aleagă colaboratori corecți, străini de orice compromisuri și șantaj."

3. Un președinte împotriva corupției. "Președintele României trebuie să se simtă responsabil pentru toate acțiunile întreprinse de cei cu care lucrează direct, pentru toate probele de corupție care se aduc împotriva celor pe care i-a numit în funcție. Este necesar ca funcțiile publice să-și redobândească autoritatea morală, utilitatea și demnitatea, astfel încât statul și funcționarii săi să nu mai fie niciodată aserviți intereselor și voinței unui grup sau partid.... Președintele va acționa pentru a împiedica orice amestec al forului politic în funcționarea justiției și a activității organelor de ordine. Legea trebuie să prevadă obligația declarării averii și veniturilor președintelui, ale parlamentarilor, membrilor guvernului, precum și

ale tuturor primarilor și prefecților." De altfel, prof. Emil Constantinescu și-a declarat deja public averea.

4. Un președinte pentru dreptate și corectitudine. "Președintele va veghea ca magistratii să aibă libertatea și demnitatea necesare (...) Inamovibilitatea judecătorilor va fi garantată (...) Retribuirea și condițiile de muncă ale judecătorilor și procurorilor vor fi reglementate astfel încât justiția să-și redobândească prestigiul (...) să îndrească respectul cetățenilor față de instituții și a instituțiilor față de cetățean." Emil Constantinescu se angajează să respecte "în spiritul și în litera Constituției principiul separării puterilor în stat, intervenind doar în limitele prescrise de lege pentru îndeplinirea consecventă a angajamentelor asumate față de cetățeni (...) Voi susține adoptarea neînstrăiată a legislației privind responsabilitatea ministerială, statului și responsabilitățile funcționarilor publici (...) Nu mă voi adresa niciodată justiției pentru a sancționa crimițele pe care presa sau cetățenii le vor formula la adresa mea".

5. Un președinte pentru o guvernare responsabilă. "Vremea jumătăților de măsură a trecut. Acum România are nevoie de un guvern responsabil, care să lucreze mai mult și să cheltuiască mai puțin, care să stimuleze veniturile legale, să trateze plăsiurii de taxe și impozite cu respectul cuvenit și să sancționeze, fără excepție pe toți cei care se sustrag de la plata acestora (...) Viitorul guvern trebuie să fie mai puțin preocupat de menținerea sa la putere și mai mult de gestionarea țării. (...) Potrivit Constituției președintele are un rol esențial în formarea guvernului și are plinul importanță pentru supravegherea modului în care funcționează o guvernare. Voi păstra un contact permanent cu guvernul fără a abuza, fără a șirbi în vreun fel autoritatea primului ministru".

6. Un președinte pentru siguranța națională. "Cred cu tărie că președintele, comandant suprem al forțelor armate (...) are obligația de a susține înțărirea capacității de apărare a României. Aceasta

presupune nu numai modernizarea tehnică a oștirii, dar și promovarea demnității și onoarei armatei și a fiecărui ofițer și subofițer în parte.

Voi asigura eficiența și stabilitatea instituțiilor siguranței naționale (...) Voi garanta funcționarea lor în limitele legii și în deplinul respect al libertăților cetățenești, în folosul întregii națiuni, fără vreo ingerință din partea vreunor grupuri sau lideri politici.

7. Un președinte pentru prestigiul României. "Prioritatea politicii externe va fi aceea de a asigura României securitatea și recunoașterea internațională care decurg din integrarea cît mai armonioasă a țării în structurile politice și de apărare europene și euro-atlantice." În raporturile cu Ungaria și Ucraina "voi contribui la stingerea tensiunilor și încheierea tratatelor de baza (...) România va deveni astfel cu adevărat un factor de echilibru și de cooperare europeană, primind, dar și oferind, în același timp, securitate și stabilitate Europei și lumii."

8. Un președinte împotriva sărăciei. "Vreme de 50 de ani, în această țară s-au investit bani în obiective ineficiente și poluante, s-au investit efort și creativitate pentru obținerea unor statistici pe cît de spectaculoase pe atît de false. Eu cred că a venit vremea să investim în poporul român. Cred că a venit vremea ca fiecare român să primească un preț bun pentru munca lui. Multe din măsurile pe care Convenția Democratică și-a propus să le adopte urgent împotriva sărăciei se afla în Contractul cu România. Președintele va fi un garant pentru îndeplinirea acestui Contract pe care și-a pus semnătura și pentru care răspunde personal. (...)

9. Un președinte pentru solidaritate și dialog. Știu că România are nevoie de noi raporturi între cei ce conduc și societate. De sus în jos e nevoie de programe și politici flexibile, adaptate cărui cetățean. Nu ne mai putem permite să discutăm despre inerență în general, despre pensionari în general, despre chiriși sau miliari în general. S-a spus în glumă că fiecare român se dorește președinte, de unde numărul foarte mare de

pag 3

APEL PENTRU SUSȚINEREA CONVENȚIEI DEMOCRATICE ROMÂNE ȘI A LUI EMIL CONSTANTINESCU

(extrase)

Recentele alegeri locale demonstrează că CDR și Emil Constantinescu au reale șanse să câștige alegerile legislative și prezidențiale din această toamnă.

Este condiția sine qua non pentru ca România să evolueze spre o adevărată democrație, economie de piață și integrare în structurile europene și atlantice. Aceste alegeri au o importanță capitală pentru țară, de rezultatele lor depinzând viitorul ei pentru o lungă perioadă.

Semnatarii acestei scrisori lansează un apel exilului românesc din Occident pentru a susține efectiv Convenția Democratică și candidatul acesteia la președinție, prof. Emil Constantinescu.

(...) Credem că CDR și Emil Constantinescu întrupează încrederea de care are nevoie această

țară, atât în interior, cât și dincolo de granițele ei.

(...) Pentru a face două campanii electorale, în condițiile în care concurenții lor dispun din plin de fonduri, e nevoie mai ales de bani.

Susțineți-i moral și material fiindcă e vorba în primul rînd de șansa României de a ieși din haos și miserie.

Adresați contribuțiile dvstră prin cî (în orice monedă convertibilă)

"a l'ordre de"

"Solidariet Universitaire France-Roumanie"
pe adresa trezorerului asociației
Mme Ștefana Negri-Grigorescu
125, Quai Valmy Bât. E 75010 Paris
Conturile legate de acest apel sunt ținute
la dispoziția donatorilor

Semnatarii : Dan Aftalion, Maria Brătianu, Jean Cantacuzène, Ion Filotti, Alexandru Ghika, Alexandru Herlea, Dinu Ionescu, Ștefana Negri-Grigorescu, Radu Portocală, Pierre Rosetti, Sanda și Vlad Stoiljan, Șerban Teculescu, Ion Vianu.

lesne de înfăptuit. Dacă CDR, USD și noua Alianță liberală pierd între 1,2 și 1,5 milioane de voturi, prin anularea buletinelor cu două ștampile, PDSR și celelalte partide progubernamentale vor păstra o pondere suficientă pentru a paraliza orice reformă economică, socială sau instituțională. În consecință, parlamentul s-ar discredita și în viitorii 4 ani, antrenând de data aceasta și discreditarea opoziției, scutită de acest fenomen, cât era minoritară în Cameră și Senat.

□

În cadrul legii existente, fraudă electorală poate totuși fi evitată sau limitată printr-o acțiune comună și tenace a tuturor partidelor de opoziție. Reprezentanții acestora trebuie să fie uniți și continuu prezenți la toate birourile de vot spre a verifica validitatea listelor, participarea votanților și depunerea caietelor.

Numai o verificare atentă a listelor din iunie poate permite suprimarea de pe listele electorale din toamnă a decedaților, emigranților sau absenților.

În 1992, au existat și 1,3 milioane de votanți "itineranți" pe liste separate și speciale. Credem, spre pildă, că reprezentanții opoziției pot și trebuie să refuze ca "itineranții" de la Slobozia, Buzău sau Constanța să vină să voteze singuri sau în familie cu autobuzul la București, Galați sau Ploiești, sub pretextul că se află în călătorie. Nimic nu-i împiedică pe "călători" să se reîntoarcă la biroul de vot al domiciliului, când acesta este situat la mai puțin de șase sau opt ore de drum. Trebuie astfel

candidați. Eu cred că această țară are nevoie de un președinte pentru fiecare român.

Pe de altă parte, de jos în sus, România trebuie să devină o țară a solidarității umane în care cetățenii, organizați potrivit intereselor lor, să poată lupta eficient pentru propriile drepturi. Această organizare a societății civile trebuie încurajată și stimulată de președinte (...) O Românie pentru toți este o Românie a dialogului.

10. Patru ani pentru mândria națională. România a mai trecut prin perioade dificile, dar a găsit totdeauna resurse și oameni pentru a scoate țara la liman. Acum este rîndul nostru. Dacă vom câștiga, vom lăsa copiilor noștri o țară puternică și prosperă. Dacă vom da greș, copiii noștri vor moșteni toate problemele pe care noi nu am fost capabili să le rezolvăm.

Viitorul este al nostru. Îl vom construi împreună (...). Îi chem pe toți care simt că aceste idei le sînt apropiate să mi se alăture, dincolo de orice fel de adversități mărunte, dincolo de ambiții, dincolo de șoseala a șase ani de lupte politice, dincolo de perarea unui prezent cenușiu."

Între 13 și 20 iulie 1996, prof. Emil Contantinescu, candidatul la președinție al Convenției Democratice, a făcut o vizită în Statele Unite, întîlnindu-se cu oficialități politice americane, oameni de afaceri, avînd în programul său și întruniri cu comunitatea exilaților români din Los Angeles, Chicago, New York, organizate de asociația A.S.C.O.R

pus capăt sistemului prin care activiștii puterii "în deplasare" votează de mai multe ori în orașul sau regiunea în care se află.

Frauda majoră riscă să rămînă cea a caietelor ștampilate. Deschiderea și verificarea acestor caiete va trebui făcută unul cite unul în prezența tuturor reprezentanților de partide, chiar dacă aceasta va cere un timp de două, trei sau patru ori mai lung decît în trecut.

Nu putem prevedea toate mijloacele frauduloase pe care oamenii puterii le vor folosi ca să încerce "să cîștige" și viitoarele alegeri, dar credem că, de fiecare dată cînd într-un birou de

vot, numărul neregulilor poate denatura rezultatele cu peste 3%, opoziția, ansamblul partidelor de opoziție sau cel puțin CDR și USD trebuie să conteste validitatea procedurii și să îndeplinească imediat demersurile pentru organizarea unor noi alegeri în circumscripția electorală respectivă.

În toamna lui 1946, comuniștii au procedat la prima mare falsificare a alegerilor. După cinci decenii a venit vremea ca și în România să se pună capăt acestui sistem. Dacă nu o facem noi înșine, nimeni nu o va face în locul nostru.

Mihai KORNE

DINAMICA VICTOR CIORBEA

Pe cît a fost de simbolică victoria sa electorală, pe atît, dacă nu cu mult mai semnificativă este acțiunea sa imediată ca primar al Bucureștilor. Victor Ciorbea, conștient că reprezintă un reper pentru veridicitatea angajamentelor Convenției în perspectiva alegerilor parlamentare și o alternativă morală și de eficiență la politicianismul practicat de 7 ani, a început cu ce era mai simplu lucru: acela de a-și respecta promisiunile: negocieri cu RATB și Ministerul Învățămîntului pentru rducerea cu 90% a prețurilor transportului în comun pentru toți studenții și elevii, zilnic sunt curățate străzile și terenurile virane, consilierii municipali au refuzat din moralitate să facă parte din consiliile de administrație, deși elgea nu întezicea amestecul în afaceri decît primarului și vice-primarului.

În 3 iulie, Victor Ciorbea s-a întîlnit cu ambasadorul SUA pentru a pune la punct colaborarea cu diverse orașe americane și urgenta aplicare a unui program de dezvoltare economică locală de administrație publică.

Între 17 și 20 iulie s-a deplasat la București, la

invitația noului primar al Bucureștilor, o delegație a Primăriei Parisului a cărei solidaritate cu candidatul CDR s-a manifestat încă din timpul campaniei electorale, mai ales prin glasul vice-primarului Jean-Antoine Giansily (deputat european), care dezvăluit presei românești șmecheria video-clipului lui Ilie Năsats (v. *Lupta* 269, p. 2). Politicianul francez îi scria candidatului victorios, a doua zi după turul doi: "*În legătură cu prietenul nostru Alexandru Herlea și cu mijloacele de care dispun la Paris, în sînul majorității guvernamentale și la Strasbourg, la Parlamentul european, dar și la București, unde m-am bucurat întotdeauna să revin, mă voi strădui să contribuie la schimbarea mentalităților*". La o lună de la această promisiune, J.-A. Giansily se afla într-adevăr la București, în fruntea unei delegații - din care mai fac parte Alex. Herlea și Daniel Philippot de la Primăria Parisului - însărcinată cu asistența tehnică în domeniile: aprovizionarea cu apă, circulație, VRD, transport în comun și alte echipamente. După expertizarea nevoilor reale, ea va redacta un program cu modalitățile de asociere posibile între societățile economice mixte pariziene și serviciile tehnice românești. Programul respectiv va fi creditat de Comunitatea europeană.

NĂRAVURI VECHI LA TIMPURI NOI

☛ Indiferența, dacă nu disprețul oamenilor Puterii față de clădirile în care nu stau Ei, a făcut ca, în ultimii ani, situl Palatul Mogoșoia să fie agreat de construcții fără avizul Monumentelor istorice. Prima consecință: palatul brîncovenesc nu va mai fi inclus în fondul de valori UNESCO (*România liberă*, 21/6). Ei și? Încă o lovitură dată rămășițelor monarhice...

☛ Într-un interviu acordat *României libere*, Sorin Ilfoveanu, vice-președinte al Uniunii Artiștilor Plastici, mărturisirea că, la început, s-a bucurat cînd a fost numit ministru al Culturii un membru al breslei, pictorul Viorel Mărginean. După aceea s-a bucurat tot mai puțin. Firesc. Tov. Mărginean și-a schimbat doar (puțin) părul.

☛ Ministrul Educației Naționale, Liviu Maior, a declarat că nu avea nimic împotriva pentru ca Martorii lui Iehova, cînd vor veni în congres la București, să fie cazați pe campusurile universitare. (*România liberă*, 20/VI). Căci banii n-au miros, nu-i așa?

☛ Drept care, conducerea căminelor de la Regie

le-a cerut studenților să evacueze de urgență camerele. Procurorul Politehnicii a fost clar: "*Sectanții plătesc bine, e normal ca să fie preferați*" (*Adevărul*, 25/VI). Educație națională.

☛ Chiar și fără cei 40.000 de sectanți, bucureștenii leșină pe stradă. Cauza presupusă: excesul de ozon la sol (*România liberă*, 18/VI).

☛ Dacă nu mai e de respirat aerul la sol, să ne urcăm la înălțime? Am scăpat ca prin urechile acului de două noi catastrofe aeriene la TAROM, ambele pe 19 iunie. Zborul 310 pentru New York s-a oprit în timp ce avionul începuse procedura de decolare. Motorul din stînga al Airbusului 310 absorbise o pasăre. Zborul spre Roma, BAC 1-11, s-a întrerupt în aer, după o jumătate de oră de zbor: defecțiune la sistemul de presurizare al unui motor (*România liberă*, 20/VI)

☛ Dar zburători români se bucură de o veche și sănătoasă reputație, ei fiind apreciați în toată lumea. Însă, cum nimeni nu e profet la el acasă, iar armata democrației originale nu are mijloace să-și prețuiască valorile, piloții aeroportului militar M. Kogălniceanu

cursul valutar pe 20/VII 1996
1 dolar SUA = 3 075 lei; 1 franc francez = 610 lei; 1 marcă germană = 2.066 lei.

"Preocuparea noastră este cadrul legal și instituțional al instaurării mecanismului democratic

Interviu cu domnul **JEAN-PIERRE MOINARD**
responsabilul pentru România al Biroului de la Paris
al organizației Amnesty International

A.C. - Știu că dvstră vă ocupați de România și că Moldova face obiectul altei secții din cadrul biroului de la Paris a lui Amnesty International, dar nu pot să nu încep interviul cu cazul grupului Ilașcu, fiindcă ne aflăm în prezența unui tipic proces stalinist, care are loc azi, nu în anii '30, în vâzul lumii, după căderea zidului Berlinului, când librăriile sunt pline de măturii și analize despre exterminările "legale", prin justiție, iar presa occidentală tace și, în afară de vizita pe care a reușit - o premieră - să o facă președintele FIACAT, avocatul Guy Oranche în noiembrie 1995 în celula de condamnat la moarte a lui Ilie Ilașcu, n-am auzit de campanii mediatiche orchestrate de organisme nonguvernamentale internaționale de apărare a drepturilor omului, așa cum s-a întâmplat recent, de pildă, pentru tinăra pakistaneză din Arabia Saudită, salvată pe această cale de la condamnarea capitală. În cazul grupului Ilașcu, Occidentul a reacționat cu timorare și îndoială, ca pe vremea războiului rece, știind că centrul de decizie se află la Kremlin, când era limpede că ne aflăm în fața unui proces măsluit, intențiat pentru delict de opinie. Or, e un fel de a încuraja, dincolo de abandonarea în voia sorții a deținuților de la Tiraspol, perpetuarea unor asemenea practici pe care limba de lemn a diplomației le socotește de domenii trecutului....

J.P. Moinard - Există, din păcate și alte cazuri care se petrec în Federația Rusă. De pildă arestarea unui fost ofițer incomod, fără probe și deținut într-o închisoare cu regim sever.

A.C. - Da, numai că în cazul Ilașcu am fost martorii unei parodii de justiție, repet, ca pe vremea lui Stalin, și care a mers pînă la condamnarea la moarte.

J.P. Moinard - E drept că mentalitatea nu evoluează deloc, din păcate. Cît despre rezerva Occidentului, nu înseamnă că îl apreciem în mod special pe Elțin, ci că ceilalți sunt cu mult mai problematici. În ce privește România, preocuparea noastră este cadrul legal și instituțional pentru instaurarea democrației. De aceea acordăm o atenție deosebită punerii în mișcare a acestui mecanism, metoda fiind aceea de a interveni în momentul redactării legilor sau a schimbării instituțiilor. Insist în mod special asupra acestui lucru, care este o muncă nespectaculoasă, care cere tenacitate și o bună informație la zi. Este însă esențială, fiindcă trebuie creat un cadru legal, separația puterilor în stat, respectarea convențiilor internaționale ratificate, pentru a putea interveni cu eficacitate cînd se ivesc încălcări ale drepturilor omului. Un aspect al presiunilor posibile sunt scrisorile care sosesc în România și la ambasada României de la Paris. Nu e un secret că la ambasada s-au primit foarte multe scrisori, ceea ce a avut drept consecință contactarea noastră urgentă. Sacii de scrisori sunt o modalitate de presiune, miile de intervenții scrise neliniștesc autoritățile care țin afit de mult la "imaginel". Dacă ajunge o scrisoare, nimeni nu se sinchisește, 100 de scrisori, încă nu e grav, dar noi jonglăm cu cifre de ordinul miilor.

A.C. - Înțeleg, e vorba de cantitatea de scrisori

care poate declanșa un reflex de apărare, de explicații din partea puerii, chiar de ameliorare sau abandonare a unor practici. Numărul, natural, provoacă reacția democratică...

J.P. Moinard - Nu poți totuși să păstrezi secret un prea mare număr de lucruri în aceste condiții. E foarte simplu. Cînd mă ocupam de Germania de Est am sugerat, ceea ce n-ar fi valabil și pentru România, ca scrisorile să fie redactate în franceză. De ce? Pentru că nemții, cînd primesc o scrisoare, apelează la un traducător, ceea ce presupune deja multiplicarea destinatarilor. Dacă ar fi fost scrisă în germană, ar fi fost aruncată imediat la coș. Sigur, există țări în care scrisoarea ajunge oricum imediat la coș, tocmai pentru că e scrisă în franceză. Nu e cazul României. Acțiunea noastră se bazează pe număr și devine o dezbateră publică chiar între funcționarii care sunt obligați să discute între ei. Nu e vorba, deci, doar de decizia de la vîrf, se creează o opinie a oamenilor de la bază, care tratează mesajele venite din exterior.

A.C. - E adevărat că numărul contează. Revin la cazul Ilașcu. În ce privește grupul Ilașcu a avut loc o asemenea campanie din partea lui Amnesty International? Destinatarul lor trebuia să fie Chișinăul, de care depinde, cel puțin aparent, soarta deținuților de la Tiraspol, dacă e să credem în independența acestei țări, dar mai ales, sau în special, Federația Rusă fiindcă acolo se află cheia

Am primit de la Amnesty International, biroul de la Paris, un fax trimis pe 10 iulie, cu următorul conținut:

Tortura și decesul în condiții suspecte ale lui Gabriel Carabulea

Amnesty International a aflat cu neliniște că Gabriel Carabulea a fost grav torturat de polițiști în două comisariate bucureștene, și se teme că moartea sa, care s-a produs trei săptămîni mai tîrziu, este consecința acestui tratament.

După informațiile primite de Amnesty International, Gabriel Carabulea, 26 de ani, a fost arestat în 13 aprilie 1996 și condus de polițiști la comisariatul circumscripției 14 din București, transferat a doua zi la comisariatul circumscripției 9. Se pare că procurorul a emis un mandat de arest provizoriu de cinci zile pentru ca apoi să-l prelungească la 30 de zile pentru a permite ancheta asupra fraudei de care era acuzat Carabulea. Pe 16 aprilie, Gabriel Carabulea a fost transferat la spitalul închisorii din București. Soția sa, care s-a dus la comisariatul circumscripției 9, a văzut doi polițiști care-l susțineau de brațe urcîndu-l într-o mașină. Spitalul închisorii refuzînd să-l primească, deținutul a fost transportat la spitalul Fundeni, unde a fost admis la serviciul de reanimare. Dosarul de la spital menționează cheaguri de sînge în plămîni, insuficiență cardiacă dreptă și conuzii ale părților genitale. Gabriel Carabulea a murit pe 3 mai. Certificatul de deces diagnostica drept motiv al decesului: pneumonie avansată. Totuși, pe fotografiile corpului lui Gabriel Carabulea se pot

acestei nefericite înscenări. Dar am impresia că grupul Ilașcu e incomod pentru toată lumea așa că cel mai simplu a fost să nu se înrepreindă mare lucru, iar dacă s-a făcut ceva n-a fost o campanie deschisă, ci contacte diplomatice discrete, poate prea discrete....

(interviu luat în ianuarie 1996)

La începutul lui iulie, anul acesta, a avut loc la București simpozionul "Educație în domeniul Drepturilor Omului", organizat de filiala românească, condusă de Victor Bârsan, a lui FIACAT (Federația Internațională Catolică Importiva Torturii), al cărei președinte francez, dl. Guy Auranche, îl vizitase, în noiembrie 1995 pe Ilie Ilașcu, în celula din temnița Hlinaia. Printre oaspeții, prof. Ștefan Urătu, primul arestat de autoritățile de la Tiraspol, care intenționau să-l transforme în ceea ce au făcut ulterior cu Ilie Ilașcu, adică într-un exemplu care să-i timoreze pe românii de dincolo de Nistru, și avocatul lui Ilie Ilașcu, Ion Voizian. Acesta în urmă a amintit că, în ce privește regimul din așa zisa republică mistoriană, pînă și gen. Lebed, fostul comandant al Armatei a 14-a, l-a socotit "criminal". Av. I. Voizian a amintit că, în virtutea Ordonanței 222 dată de autoritățile de la Tiraspol, orice persoană bănuită de subminarea "ordinii sovietice" poate fi arestată fără drept la avocat sau contacte cu exteriorul, timp de 30 de zile. El a dat exemplul recent al unui milițian rus, arestat cu un an în urmă, pentru că l-a criticat pe ministrul Securității, Vadim Șerșov (pe adevăratul său nume Vladimir Iurevici Antunfeev, comandant al trupelor OMOL, dat în urmărire în Lituania. Soția milițianului a fost deja ucisă.

constata grave conuzii la organele genitale, pe piept și la cap. Înainte de a muri, Gabriel Carabulea a puiut să-și vadă soția și o rudă apropiată cărora le-a spus că a fost sălbatic bătu de polițiștii care l-ar fi învelit într-un covor și l-ar fi lovit cu bastoanele pentru a-l face să măturisească infracțiunile de care era acuzat.

Amnesty International se teme că decesul lui Gabriel Carabulea ca și tortura la care a fost supus în prealabil victima constituie o violare flagrantă a normelor internaționale referitoare la drepturile omului pe care România le-a ratificat. Articolul 6 din Pactul Internațional al Dreptului Civil și Politic (PIDCP) stipulează că nimeni nu va fi arbitrar privat de viață, articolul 2 al Convenției Europene de Apărare a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (CEDH) declară că dreptul la viață al oricărei ființe umane va fi protejat prin lege. În plus art. 7 al PIDCP și art. 3 al CEDH prevede că nimeni nu va fi supus torturii, nici unui tratament violent de pedeapsă, inuman sau degradant.

Ca stat care face parte din Convenția împotriva torturii și alte pedepse și tratament violent, inuman sau degradant, România este obligată să deschidă imediat o anchetă imparțială de cîte ori este probat că au fost aplicate tortura sau alte tratamente violente. Amnesty International cere imediat autorităților române de a face pe loc o anchetă aprofundată și imparțială asupra decesului lui Gabriel Carabulea și a torturilor ale căror victimă a fost, de a face publice concluziile și de a aduce în fața justiției toate persoanele recunoscute ca fiind vinovate de încălcarea drepturilor omului.

□ La întâlnirea din 3 iulie a Biroului Executiv Central al PDSR (cam 150 de persoane, care au așteptat la poarta Cotrocenilor o oră și jumătate în arșiță) cu președintele Iliescu, la cererea lui Adrian Năstase și Oliviu Gherman, patronul spiritual al partidului s-a declarat nemulțumit de rezultatele electorale, recomandându-i să se purifice de escroci. Apropo de alegeri, le-a recomandat "analize temeinice" pentru cele locale, iar pentru alegerile parlamentare și-a rezervat dreptul de a se pronunța asupra listelor de candidați, precizând că nu se va amesteca în alcătuirea lor. Pedeseriștii trebuie să aleagă între politică și afaceri, dacă optează pentru a doua activitate să înființeze un club al oamenilor de afaceri pe lângă PDSR. Astfel, dacă PDSR-ul nu se ardează cu nișcă intransigență, riscă să fie abandonat de locatarul de la Cotroceni, care ar putea candida ca independent, provocând căderea liberă a "formației sale de suflet". Cei vizați: Adrian Năstase, Viorel Hrebenciuc, Octav Cozmîncă, Vasile Văcaru și Florin Georgescu. Criteriile ar trebui să fie cinste, corectitudine, modestie, credibilitate!... Să ne amintim că și precedenta campanie electorală prezidențială a lui Ion Iliescu s-a dorit tot o ofensivă împotriva corupției... După ce a fost reales, ea a înflorit mai cu spor.

Cu cine s-ar putea face curățenie? Cu Adrian Năstase, președintele executiv al PDSR, poreclit "patru case", cu "omul președintelui" Miron Cozma, care în loc să se aștepte după grații, cheamă ortacii la vot pentru PDSR, cu Manea Drăgulin la Parchet, groparul dosarelor delicate? În ultima săptămână a sesiunii parlamentare, ministrul Justiției a propus amnarea, de la 30 iunie la 30 octombrie, a aplicării inabilității fiindcă dosarele n-au putut fi verificate și nici audiați judecătorii, ceea ce înseamnă încă patru luni în care magistrații incozi pot fi schimbați, tocmai când se vorbește de ilegalitatea unei noi candidaturi a lui Ion Iliescu. Sau declarația ministrului de Interne, Ioan Doru Tărăcilă, care a identificat "mediatizarea excesivă a unor așa-zise cazuri de corupție" cu o campanie împotriva PDSR, iar Oliviu Gherman, care afirma că, în perioada interbelică, atacurile presei la adresa corupției au dus la instaurarea dictaturii... Ca și când corupția exista pentru că presa vorbește de ea!...

De ochii lumii, PDSR și-a redus departamentele și personalul acestora și l-a somat pe ministrul de Interne, care s-a și executat, să publice 19 cazuri de corupție (v. *Adevărul*), printre care și cel al lui Miron Cozma!

În realitate, întâlnirea de la Cotroceni are mai degrabă semnificația unei acțiuni electorale, în spatele căreia, s-a discutat strategia și tactica desfășurării campaniei din toamnă, din care face parte și eliminarea (temporară) a persoanelor prea deochiate, care ar putea fi un prea mare handicap într-o țară sătulă de șmecheri îmbogățiți și exasperată de sărăcie. De asemenea o detașare de acțiunile guvernului, după patru ani în care România a fost

supusă mașinării partidului-stat. Adrian Năstase s-a grăbit să declare: "guvernul riscă să devină un centru autonom de putere care transferă răspunderile pe seama partidului!..."

□ Atacurile unor Adrian Năstase și O. Gherman la adresa presei au luat o dimensiune spectaculară. Trei ziaristi de la "Telegraful" din Constanța au fost condamnați la detenție și amenzi de milioane de lei pentru că au demascat niște matrapzificări locale, dovedite! E vorba de Radu Mazăre, redactor-șef al publicației, Constantin Cumpănă, șef de secție și Valeriu Popescu șeful comaprtimentului social. În ce-i privește pe primii doi, Curtea Supremă de Justiție a dat o hotărâre definitivă, rămânând al latitudinea lui Iliescu să-i grațieze. Ziaristii prefera însă să facă închisoare (au fost condamnați la 7 luni!) decât cerere de grație adresată actualului președinte. Scandalul a luat proporții: nu doar *Societatea Ziaristilor* și *Reportaires sans Frontières* au protestat, dar și parlamentarii de toate culorile politice, pentru care această flagrantă încălcare a libertății de expresie va influența negativ imaginea României. E limpede că, "purificarea" PDSR este o demagogie, operația îndeplinindu-se prin reducerea la tăcere a presei cu amenințarea condamnării la închisoare, cei trei ziaristi fiind utilizați ca avertisment.

□ Prețurile au crescut cu 40-50%, în urma scumpirii energiei electrice, termice și a benzinei (9.000 lei litrul). S-au scumpit telefonul, transportul în comun, buteliile de aragaz. Fructele costă între 7 și 10.000 lei kg., oul între 250 și 300 lei; carnea între 900 și 15.000 lei; o legătură de morcovi a atins prețul de 2.000 lei...

□ "Raportul Severin" (inițiat de parlamentarul danez Espersen și continuat de parlamentarul român) despre lichidarea moștenirii regimurilor comuniste a fost aprobat în 27 iunie, cu majoritate de voturi de Adunarea parlamentară a Consiliului Europei. Raportul, cum a declarat autorul său, Adrian Severin (P.D.) "nu reprezintă o condamnare a ideologiei comuniste, ci a administrațiilor care, folosindu-se de ea, au înlăturat democrația pluralistă, au instaurat partidul-stat, au subjugat personalitatea umană (...) Aceste administrații nu au nici un motiv să ceară un alt tratament decât au avut vechile administrații naziste". *Raportul recomandă oprirea accesului foștilor demnitari, din ultimii 10 ani ai regimurilor comuniste, la funcții prin intermediul carora ar putea amenința drepturile omului și procesul democratic. Mai ales că se observă o "restaurare de catifea", revenirea în structurile de putere a foștilor demnitari comunisti, pentru că tranziția în aceste țări n-a fost suficient de bine organizată.* Raportul vizează transformarea mentalităților, demilitarizarea tuturor instituțiilor civile, descentralizarea, în special la nivel local, dar și judicarea și condamnarea crimelor comuniste, în conformitate cu Codul Penal al țării respective, recomandându-se chiar prelungirea termenelor de prescripție astfel încât acestea să nu rămână nepedepsite. Această "lege a lustrăției" - pe care Adunarea parlamentară a Consiliului Europei recomandă să fie aplicată de comisii special instituite -

nu e altceva decât mult huliul punct 8 de la Timișoara, care a declanșat mitingul din Piața Universității. Printre cei care, la vremea aceea, au participat al represiunea împotriva manifestațiilor a fost primul ministru Petre Roman, liderul partidului cărui îi aparține Adrian Severin.... Mai bine mai târziu decât niciodată.

La dezbaterile de la Strasbourg au participat 33 de parlamentari. Unii dintre vorbitori reprezentând țări din fostul bloc de Est, au cerut chiar un "Nürnberg al comunismului". Să amintim că România a rămas singura țară est-europeană în care nu există o lege privitoare la accesul cetățeanului la propriul dosar.

Dacă întreaga opoziție a salutat, la București, "Raportul Severin", cum era și firesc, PSM, dar și PDSR s-au pronunțat contra, cu mai mult sau mai puțină acru ironie. De pildă Adrian Năstase: "Poate că se dorește ca, în numele democrației și al drepturilor omului să nu-i validăm la conducere pe cei care, în mod democratic, în țările lor, au fost aleși de populație. (...)

□ Între Biserica Kreplescu și Palatul regal a fost amplasat bustul lui Corneliu Coposu, opera sculptorului Mihai Bucureli, rezultat al colaborării financiare între Universitatea Göteborg (Suedia) și un grup de economiști români. În discursul său ambasadorului Suediei, Ragnar Ångeby, a spus printre altele: "mi amintesc că niciodată n-am încetat să fiu impresionat de înfățișarea domniei sale, de modestia, naturalețea și, în special, rectitudinea morală pe care o iradia acest personaj charismatic (...). A fost un simbol european în cel mai deplin sens al cuvintului, al acelei culturi creștine în care solidaritatea, legea și pacea prevalează asupra lăcomiei, arbitrarului și violenței. El a fost un simbol al evidenței că, în această lume strîmbă, există încă dreptate și speranță. (...) În următorii ani, în care românii vor avea de parcurs calea nu întoideana netedă a întemeierii și consolidării democrației, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în momentele de oboseală, monumentul va fi cu siguranță, o sursă de inspirație și îmbărbătare". Un detaliu simbolic: la săpăturile pentru amplasarea statuii, s-a găsit o cheie medievală...

□ Județul Iași, fostul fief al lui Ion Iliescu, este administrat exclusiv de opoziție. Primăria Iașilor, unde fusese reales din primul tur cu un scor remarcabil Ion Simirad (PAC), este și ea dominată de partidele de opoziție, în urma protocolului între PAC, CDR, USD, PL'93, PAR, MER, Partidul Pensionarilor, PNL (C), care a funcționat în așa fel încât PDSR a fost înlăturat din toate structurile administrației locale. O demonstrație că, dacă înțelegerea dintre partidele de opoziție nu este tulburată de interese meschine și vanități, șantajistii puteri pot fi eliminați. Din păcate, cele mai multe cazuri au fost cele în care CDR n-a știut, la nivelul alcătuirii consiliilor județene, să și fructifice victoria electorală. Va fi și una din temele întrunirii din 24 iulie a Comitetului Director al CDR, când se va face și o analiză a rezultatului alegerilor, se va discuta alcătuirea unui colegiu de selectare a candidaturilor pentru alegerile legislative și strategia politică imediată a CDR.

În 6 iulie, a luat ființă Alianța Națională Liberală, alcătuită din PL'93 și PAC, mai ales pentru a prezenta un candidat la președinție. Negociază să adere la ea PNL (Câmpeanu) și chiar PNL-CD (condus de N. Cerveni).

RACTIFICARE. Contrar informației eronate, publicată în numărul precedent (p. 4), primirea organizată cu prilejul logodnei Prințesei Margareta cu dl. Radu Dudă, nu a avut loc la Snagov, ci la București, în casa "Monteoru", sediul Uniunii Scriitorilor. Cei doi, însoțiți de Regina Ana, sosiseră sîmbătă, 6 iulie, la aeroportul Otopeni, unde au fost primiți de cîteva sute de persoane.

La cocktailul, urmat de cină, au participat membri ai diferitelor partide P.D., P.D.A.R., PNȚCD, dar nu au fost prezenți domni Emil Constantinescu, Ion Diaconescu și Petre Roman.

STELIAN POPESCU (VIII)

*... fără suflet și fără morală,
orice încercare pentru mai bine
este zadarnică",*

În ciuda poziției sale în viața publică, Stelian Popescu n-a participat decât în mod excepțional la formații guvernamentale fiind de două ori ministru al Justiției, prima dată într-un guvern redus, de uniune națională, în 1923, iar apoi în 1927, cu ocazia dispariției regelui Ferdinand - fiind chemat să consemneze testamentul acestuia. Poziția s-a neangajată partinic nu l-a împiedicat, dimpotrivă, i-a oferit mijloacele de libertate față de obligații partizane și i-a asigurat independența remarcabilei tribune reprezentată de "Universul lui".

Recompoziția teritorială de după 1918 a generat dificultăți de armonizare, estompate în timp, dar a căror povară era resimțită din plin de actorii epocii. De altfel, criza socială, politică și criza raporturilor între generații din acea vreme face încă obiectul analizelor pentru a determina cauzele tensionilor și neînțelegerilor. Trebuie subliniat însă că, oricare au fost încordările interne, în comparație cu vecinii săi, statul român a dat dovadă de cumințenie.

În toată această perioadă, Stelian Popescu, conform spiritului său pedagogic, a intervenit adeseori critic, adresînd după circumstanțe muștrări, sfaturi mai ales politicienilor animați, de mai multe ori, de excelente intenții. "Bunele intenții nu conduc însă întotdeauna la bune soluții", a spus cîndva Clemenceau, care în anii '20 conferise lui Stelian Popescu Legiunea de Onoare. Altfel spus, infernul este pavat cu bune intenții și Stelian Popescu credea că pentru consolidarea statului român și a democrației trebuie în primul rînd angajamente și îndatoriri morale, în respectul principiilor, obligații concrete, poate nu todeauna agreabile, mai mult decât promisiuni și distribuiri de drepturi nesocotite. Astfel el scria: "... fără suflet și fără morală, orice încercare pentru mai bine este zadarnică", citînd în continuare dintr-un discurs al lui Take Ionescu din Camera Deputaților (17 dec. 1915): "indivizii ca și popoarele plătesc toate păcatele săvîrșite împotriva moralei. Pentru unii, pedeapsa vine lent. Pentru alții ea mai așteaptă, dar nu ar fi ordine în univers, viața nu ar merita să fie trăiută, dacă nu ar fi o lege morală asupra noastră, a tuturor" (Universul, 25/12 1932). În același spirit scrie mai tîrziu: "... frîna morală, care ridică pe om deasupra viețuitoarelor ne lipsește. Fără frîna morală, o societate nu poate merge decât la prăbușire" (Universul, 2/8/1935).

La numai cîteva zile după această afirmație, își reia gîndul într-o diatribă împotriva imoralității clasei politice: "... ne întrebăm cu groază: mai e oare poporul capabil să reacționeze? Mai are el, oare, energia să-i determine pe conducătorii lui să caute calea mînuirii și să iasă din aceea a pieirii? Îndoiala asta ne-a cuprins cînd am văzut că nicăieri nu se ridică stăvilarul formidabil al voinței populare de care să se sfarme valurile imoralității, ale corupției, ale demagogiei, de

dreapta ori de stînga, care amenință să inunde tot ce constituie patrimoniul național al neamului nostru: demnitate, cinste, conștiință națională, libertate de gîndire, de scris și de vorbă.

Spuneam altădată că a dispărut frîna morală care stăpînea și pe conducători și pe conduși și că în această lipsă de frîna morală trebuie căutată cauza tristului spectacol pe care-l prezintă viața noastră publică de azi. Dar în afara frînei morale a mai dispărut ceva, care punea barieră atotputerniciei bunului plac de cîte ori pornea și care păstra pentru neamul românesc și pentru țară meritul întreg al propășirii și al cîștigurilor morale în toate domeniile: a dispărut mîndria și independența bărbaților noștri politici și s-a întronat lichelismul și ipocrizia" (Universul, 5/8/1935)

Și mai departe: "Astăzi, viața politică a fost sintetizată în formula: o turmă și un păstor. Turmă docilă, turmă fără caracter, turmă lingușitoare, fără capacitate, fără demnitate, fără cinste - și un păstor care a judecat-o ca atare (...) cu spinarea încovoiată, cu privirea la pămînt, turma s-a închinat, a binecuvîntat că nu i s-a întîmplat ceva mai rău și a confirmat judecata care i s-a făcut! (...) se bucură unii - democrați ipocriți și profitori ai democrației - că li s-au dat asigurări că nu se instituie în forma legală dictatura! Ipocriții! Ei știu foarte bine că nu forma legală a dictaturii, cu răspundere oricît de rea ar fi ea, e periculoasă, ci forma nemărturisită, cea care trăiește grație inteligenței unuia și a lingușirii și lichelismului celorlalți" (Ibid.) Aceste rînduri, dincolo de tonul polemic, ascunde aspra critică a dictaturii camuflată pe care, în acele momente, o introducea Carol al II-lea. dar și persistența unor mentalități care pot fi constatate și azi în România și pe care Stelian Popescu le condamna deja în perioada dintre cele două războaie.

Asanarea morală devine o urgență: "s-au văzut popoare trăind în luptă cu mari greutăți; s-au văzut altele trăind în mizerie din cauza împrejurărilor vitrege, dar popoare trăind din lichelism, nu s-au mai văzut! Ori încetează lichelismul, ori ne prăbușim!" (Universul, 5/5/1934) și îl citează pe fostul rege Carol I (acest mare monarh): "într-o cuvîntare publică, arătînd care este rostul școlii, a cerut corpului didactic de toate gradele: mie dați-mi caractere" (Universul, 16/6/1934).

Lichelismul era semnul generator al dezarticulării morale: "lășitatea s-a introdus în locul curajului, minciuna a luat locul adevărului, lingușirea a lăsat în umbră demnitatea românească, șmecherii și îndrăzneții i-au alungat de pretutindeni pe oamenii onești, iar morală, această pavăză a organismului social, a fost înlocuită cu desrăbdărea care îl roade și-l degenează" (Universul, 13/12/1935). Iar în momentul alegerilor din decembrie 1937: "LICHELISMUL, cu toți sateliții lui: minciuna, lingușirea, ipocrizia, slugărnicia și chiar trădarea, iată, acesta este Inamicul nr. 1 al vieții noastre politice.

LICHELISMUL nu are scrupule, își croiește drumul cu spinarea încovoiată, privește pieziș și se adapă în izvorul slăbiciunilor celor mai puternici, încurajîndu-le și înlesnindu-le practicarea lui.

NOUTĂȚI EDITORIALE

Cornelia Pillat

Eterna întoarcere

Ed. "Du Style"

Cartea cuprinde, cum scrie Doina Uricaru editoarea și prefațatoarea volumul, "memoria imponderabilă și înțeleaptă" în care, lotul tragediilor trăite - moartea celor dragi, demolările, deportările, procesele politice, propile comune - sînt receptate cu o stoică cuprindere, fără să ucidă bucuria de a trăi și de a iubi. Un text "fieresc și cutremurător", un "un paradis al demnității".

Lichelismul e o boală molipsitoare, se strecoară în organismul social și transformă viața noastră publică într-o tristă comedie. El se furișează pretutindeni pe unde socotește că poate trage folos, că distruge încrederea și cu șiretenie împiedică fapta bună, răstoarnă judecata dreaptă și oprește desfășurarea normală a evenimentelor.

Lichelismul minte pe cel care-l informează pentru că-și poate crea foloase. El ridică în fața muncii cînsute zidul slăbiciunilor omeniești, făcînd pe cei care le au să creadă că ele sînt virtuți, cînd nu sînt decît vicii și depravare. Acesta e Inamicul nr. 1 (...) Cînd acest Inamic va fi învins, cînd el va scos din luptă, cînd nu va mai putea otrăvi nici viața publică, nici viața particulară a fiecăruia, abia atunci țara noastră se va putea considera intrată pe făgașul adevăratei civilizații."

E dificil, în fața acestor afirmații, să nu ne gîndim la preocupările unui mare intelectual român care, în zilele noastre, sub titlul "Apel către lichele", a publicat în 1992 un fel de îndreptar cutremurător, în al cărui postscriptum scrie: "licheaua care a făcut cu puțință comunismul are, desigur, o mulțime din trăsăturile lichelei eterne. Cu toate acestea, ceva o distinge de toate lichelele lumii: puterea ei de a se organiza și a transforma lichelismul în regula lumii și sistem. Noi ieșim astăzi din acest sistem trăgînd după noi lichele care l-au făcut cu puțință. Dar, în felul acesta, ei părăsesc odată cu noi cercul magic în care se puteau organiza.... Pe scurt, ele își pierd forța pe care le-o dădea sistemul și, cotropite de memoria ancestralității lor, își redescoperă universalitatea și redevin lichele eterne" (p. 149)

Mi s-a părut necesar să fac apropierea de mai sus, în cadrul evocării gîndirii lui Stelian Popescu, drept concluzie. Putem gîndi oricum și putem spera încă orice. Dar nu putem ușor ignora persistența acestor perversiuni sociale care, probabil, au contribuit la dezastru. Și dacă fi o nebulie și o injustiție să le conferim întreaga responsabilitate, ele l-au favorizat.

Cu aceste cuvinte cred că este momentul să închei evocarea gîndirii părintelui meu. Parafrăzînd o propoziție pe care deseori el a întrebunțat-o, aș spune "urmașii noștri vor trăi și vor vedea" cum țara va ști să se dezbrace de racilele observate la o jumătate de secol distanță de doi români lucizi, racile care ne pîndesc mereu, încă în prezent.

Victor POPESCO

pag 3

părăsesc țara. 6 în ultimii doi ani. Nu vă îngrijorați, nici un oficial n-a schițat vreun gest de regret. (*România liberă*, 8/VII)

● Nașul (presupus) al mafiei elvețiene se află în deplasare la Praga. Din motive necunoscute, el a ales metroul ca mijloc de transport. Unde a fost jefuit de o echipă de țigani români. Juniori, dar eficaci (*Adevărul*, 27/VI).

● În primul semestru al anului 1996, criminalitatea economico-financiară a crescut cu 17% față de 1995 (*Tinerama*, 9/VII)

● Iar numărul falsificatorilor de bani s-a dublat în ultimii ani. Au fost descoperiți pentru că poliția e din ce în ce mai activă. Nu însă și justiția. Un "treprinzător" care plasase 26.000 \$ falși într-un cazinou, a putut să dispară, plecând în străinătate, atunci când Parchetul a refuzat prelungirea mandatului de arestare (*Radio Europa liberă*, 17/VII).

● Alte afaceri, mai modeste, la poștă, unde timpul de ajungere la destinație al unei trimiteri e în creștere. Legal e de 2-5 zile. Un colet Botoșani-Iași = 34 zile. Altul, T. Măgurele-Botoșani = 37 zile. În creștere sînt și furturile (descoperite). Un poștaș din Sighișoara : 70. 000 lei. Altul, de la Gherla : 2,9 milioane lei. Din Pensii. (*Tinerama*, 9/VII)

● În acest timp INTERPOL-ul are pe liste 1.014 cetățeni români căutați pentru infracțiuni săvîrșite în străinătate. 19, pentru omoruri. (*Adevărul*, 3/VII).

● Virgil Măgureanu acuză PRM de concurență neloială. E vorba de existența unei rețele informative proprii a partidului dirijat de C.V. Tudor. (*România liberă*, 20/VI). Dacă are securiști în partid, C.V. Tudor trebuie să-i folosească.

● Declarațiile belicoase ale lui Mădălin Voicu, fanatic adept pedeserist și iubitor al lui Ilie Năstase, au îngrijorat Partidul Romilor care, printr-un comunicat de presă, s-a desolidarizat de candidatul țiganilor la președinție. (*Tinerama*, 9/VII)

● Dar, în București, se întîmplă ceva. Au apărut coșuri de gunoi în stațiile RATB și dispar din parcuri

gunoaiile menajere. Gunoierii, pe care bucureștenii îi vedeau, mai ales, de Paști și Crăciun cînd sunau la uși, au luat cu asalt străzile. Se văd tot mai multe mături. Mai grav. Fumătorii ezită să arunce mucusul pe jos : 50.000 lei amendă. (*România liberă*, 4/VII). Unde sînt Libertățile Omului?

● Iar dl. Anton Vătășescu (da, cel care a onorat timp de mai mulți ani Franța ca ambasador) a participat pentru prima dată la o activitate municipală, ca vice-primar (USD) al Capitalei. Prilej pentru a susține teza tovarășilor de la PSM : ședințele de lucru ale consiliului municipal sînt o pierdere de timp (*Adevărul*, 29/VI).

● Marturisiri de țărani în piețele Capitalei dupa ultimul val de scumpiri : "Ne-au scumpit ăștia benzina, le băgăm și noi scumpiri, că doar n-o să mînințe ei motorină" (*Radio Europa liberă*, 17/VII).

● Deci, Miron Cozma n-a fost chemat de Putere să irumpă în București cu bandele de adevărați și falși ortaci. Mulțumirile înlacrimate ale președintelui Iliescu n-au fost pentru el. Dar acum, el îi somează pe mineri să voteze PDSR (*Adevărul*, 1/VII) Ciudat.

● Noul preț oficial al piinii de 400 gr. = 380 lei, deci aproape 1.000 lei/kg. Dar nu se găsește decît pîine de 450-500 lei. (*România liberă*, 4/VII)

● *Tinerama* în editorialul său din 2/VII, amintea Președintelui că în momentul în care omul de rînd nu mai poate cumpăra pîine, acesta poate exploda.

● Primul ministru a declarat că actuala criza economică a țării se datorește excesului de democrație !!! (*România liberă*, 3/VII). Nu-i așa că nu nu știți că în România e exces de democrație?

● Nu avem mașini agricole, iar cînd avem, lipsește carburantul. Cînd avem și mașini, și carburant, e prea tîrziu. Cum s-a întîmplat în jud. Giurgiu unde păioasele crescuseră peste limita suportată de combine. Recolta de orez a fost insuficientă pentru boabele de sîmînță. Iar agricultorii, în fața unei recolte potențiale de 6-700 kg/ha (!) au abandonat lanurile. Costul seceratului depășea valoarea cerealelor recoltate (*România liberă* 1/VII). Noi succese în ultimul an al celui ce-al doilea mandat al lui I.I. Cum va fi al treilea?

● Deocamdată Banca Mondială arată, în raportul său, că durata mediei de viață în România era, în 1991, de 69,8 ani și, de atunci, scade mereu. Acum e de 69,5 ani. O veste bună. În Albania e de 72,8 (*Adevărul*, 3/VII).

● Înaintăm în Europa proastelor moravuri. Un student constănțean, candidat jurist, respins la examenul de licență dat la Iași, i-a trimis un pumn în față decanului de la Drept. (*Adevărul*, 6/VII)

● Teodor Meleșcanu, ministrul de Externe, a declarat că prezența naționaliștilor și antisemiilor în coaliția guvernamentală împiedică intrarea României în NATO (*Radio Europa liberă*, 15/VII). La biserică, un păcat recunoscut, e iertat. În politică, el mai trebuie și reparat.

● Capetelor fierbinți care prevedeau sfîrșitul pămîntului dacă li se permitea românilor de etnie maghiară dreptul de a învăța în limba lor maternă, le-a venit un răspuns, indirect, de la copiii din Miercurea Ciuc. Elevii maghiari au preferat la proba orală de la bacalaureat limba română (*Adevărul*, 26/VI).

● Ministrul Reformei, Mircea Coșea, a fost trimis la Paris ca să pledeze pentru creșterea investițiilor în România. Într-o întîlnire cu patronatul, oamenii de afaceri francezi au evocat dificultățile pe care le-au întîmpinat în România. O mare firmă siderurgică a depus de mai mulți ani un dosar oferindu-se să cumpere 51% din activul societății "Otelinox". Pînă acum, nici un răspuns (*Figaro Economie*, 3/VII).

● Un patron al mai multor firme de la Galați a fost răpit, dus la 15 km și amenințat cu injectarea virusului HIV (Sida). A scăpat după ce a plătit 100 milioane lei (*Adevărul*, 8/VII). Oameni de afaceri străini, România vă așteaptă cu brațele deschise!

● Editorialistul *Tineramei* (2/VII) povestea cazul unui om de afaceri străin care virase 40.000 \$ unei bănci din România pentru a se investi acolo. Cînd s-a prezentat la banca din București, i s-a refuzat eliberarea integrală a banilor. Ordin de la Stăpînire : numai 5.000 \$ pe zi. Vă închipuiți entuziasmul său și poveștile despre România pe care le va istorisi prietenilor în timpul vacanței.

Dar Dv. Vă doresc vacanță senină!

Ș.D.

UN "TRATAMENT" DE NEÎNȚELES

Prin "Public Law 103-199", sub semnătura președinetului Clinton, se decidea ridicarea la Washington a unui Memorial al Victimelor Comunismului, complementar Memorialului Holocaustului, reprezentînd cele două tragedii ale secolului 20. În primul board al acestui Memorial, România nu avea nici un reprezentant. Ablania și Estonia erau reprezentate prin președinții lor, Sali Berisha și Lennart Meri. Rusia, prin Elena Bonner și Vladimir Bukovski, Polonia prin politologul american de origine poloneză Zbigniew Brzezinski.

Ana Blandiana i-a scris congresmenului David B. Funderburk, fost ambasador american în România și specializat în problemele Estului și ale României, să se implice din partea României, ca "ambasador al suferințelor românești". Pe de altă parte, prof. englez

Dennis Deletant i-a scris responsabilului Memorialului, Lee Edwards, propunîndu-i o cooperare în domeniul informațiilor privind România. Nici un răspuns. Brusuc, după vizita lui Ion Iliescu în Statele Unite, Buletinul Memorialului a anunțat că România va fi reprezentată de Ion Iliescu!

"Ceea ce mă uimește, spune Ana Blandiana, care relatează într-un interviu acordat revistei "22" etapele acestei scandaloase întîmplări, este diferența de tratament pentru diversele țări din Est. Dacă toate țările din Est ar fi fost reprezentate prin președinții lor, aceasta ar putea fi socotită ca o formulă adoptată de americani. Contestabilă sau nu, dar o formulă de tip politic. Dar nu este cazul. Vaclav Havel nu reprezintă Cehia. Cehia este reprezentată de istorici (...) iar numele lui Lech Walesa a fost cooptat de curînd, după cooptarea lui Iliescu și după ce n-a mai fost președinte. În cazul României, s-a optat pentru o formulă aproape suprarrealistă și îmi este cu adevărat greu să înțeleg. Am încercat să contactăm ambasada americană pentru a înțelege, dar fără mari rezultate".

Reacția a fost promptă, dar tot cu rezultate neînsemnate, din partea mai multor organizații și

personalități din exil. Au trimis scrisori de protest "Ad Hoc Committi for the Organization of Romanian Democracy" (A.S.C.O.R.), condus de dr. Ștefan Issarescu, reprezentantul Alianței Civice în SUA, dr. Miron Costin, Maria Brăianu, președinta organizației franceze "Association pour le Mémorial Sighet" etc.

Casa Albă a invitat pe 14 iulie minoritățile etnice. Aflăm cu stupeoare din protestul semnat de dr. Ștefan Issarescu și Simona Vrăbiescu (A.S.C.O.R.) că "reprezentanții" americanilor de origine română invitați de Biroul de Relații Publice al Casei Albe au fost, în afără de James Crăciun (UDMR), Mark Meyer - președintele Camerei de Comerț Româno-Americane, avocat american, consilier al președintelui Ion Iliescu - și Armand Scala, președintele Congresului Româno-American (COR), agent al regimului Iliescu, a cărei organizație nimeni nu știe cînd a fost înființată și din cine este alcătuită. Cei doi semnatori ai protestului consideră invitarea acestora drept "insultătoare pentru comunitatea românească", pe care o simplă consultare a Biroului Român din Departamentul de Stat ar fi putut-o evita.

În numărul 14 (trimestrul 2/1996) al revistei "La Revue de Politique Indépendente" a apărut studiul lui Alexandru Herlea, intitulat "La Roumanie dans l'année électorale"

GHIȚĂ IONESCU (1913-1996)

Unul din cei mai celebri politologi, Ghiță Ionescu, s-a stins din viață la Manchester, în 28 iunie.

După studii de Drept și Economie Politică la Universitatea București, continuată în Anglia, unde stabilește după 1946, Ghiță Ionescu a fost în anii războiului consilier economic la ambasadele României din Sofia și Ankara. Între 1955 și 1958, Ghiță Ionescu a fost Secretarul general al Comitetului Național Român (cu sediul la New York), condus de Constantin Vișoianu, editând, în același timp, și publicația "România", cu un tiraj de 10.000 exemplare, trimisă gratuit refugiaților politici români.

După o perioadă de cinci ani (1958-1963) răstimp în care a fost Directorul Departamentului românesc al postului de radio "Europa liberă", Ghiță Ionescu devine profesor de studii politice est-europene, începând din 1964, la London School of Economics and Political Sciences din Manchester. Dintre numeroasele sale cărți (trei au apărut deja în limba română, după 1990, la Ed. Litera și Humanitas) "Comunism în România 1944-1962" (1964, Oxford University Press, apărută în traducere la Ed. Litera) care are meritul de a fi diagnosticat "deschiderea" de la începutul anilor '60, operată de Dej și continuată câțiva ani de Ceaușescu, ca pe o mască îndărătul căreia funcționau aceleași deprinderi și reflexe ideologice. Să menționăm, de asemenea, că, în afara numeroaselor studii și volume și a carierei profesionale, Ghiță Ionescu era editorul revistei de politică comparată "Government and Opposition".

Pe plan internațional, politologul de origine română a fost un promotor tenace al integrării europene și unul din cei mai lucizi sovietologi.

După 50 de ani de exil, Ghiță Ionescu a vizitat România și a fost numit Doctor Honoris Causa al Universității din București.

Ghiță Ionescu a fost una din personalitățile de dimensiune internațională care a contribuit la prestigiul și la noblețea luptei împotriva ideologiei comuniste, acest rău al secolului, care a prins în viltoarea lui distrugătoare și țara sa de origine. Fie-i țărnă ușoară!

"L."

Numărul următor al "Luptei"
apare pe 7 septembrie 1996.

Urăm cititorilor noștri vacanță plăcută!

LIA CONSTANTINESCU NE-A PĂRĂSIT

În ziua de 10 Iulie, un telefon de la Düsseldorf mi-a adus trista veste ca LIA a decedat. Desigur, la vârsta ei de 85 de ani și suferindă de câțiva ani, ma puteam aștepta la acest deznodământ - deși cu două sau trei săptămâni în urmă, vorbind cu ea la telefon, îmi spusese că se simte relativ bine.

Și totuși, fiindta distinsă ce am cunoscut-o acum 17 ani, prin plecarea ei dintre noi, mi-a lăsat în inimă un mare gol ce s'a umplut repede de tristețe. De vreo treizeci de ani, fusese solicitată de Majestatea Sa Regele Mihai I să îndeplinească funcția de secretară pentru relațiile cu presa și persoane particulare. Și-a asumat onorific această misiune și a îndeplinit-o cu conștiinciozitate și devotament până în anul 1991, deci când avea 80 de ani, și, atunci, din motive de vârstă și starea sănătății, a cerut să fie desărcinată și Majestatea Sa a numit pe altcineva în locul ei.

A fost o credincioasă foarte atașată religiei noastre ortodoxe, de aceea tot timpul cât a locuit în regiunea pariziană, la Meudon, o întâlneam în fiecare duminică în Catedrala noastră din strada Sf. Jean de Beauvais, la Sfânta Liurgie, cum și la alte manifestări religioase românești (serbarea pomului de Crăciun sau alte comemorări). După ce, la invitația fiului ei stabilit în Germania, la Düsseldorf, s'a mutat la el și, fiind la curent cu necazurile noastre la Catedrala din Paris, îmi telefona săptămânal ca să o țin la curent cu evoluția situației și, când îi dădeam vești nu prea bune se îndurera.

A fost, de asemenea, foarte atașată de viața și cultura franceză, de aceea, pe cei trei nepoți ce-i are de la fiul din Germania, i-a adus ani de-a rândul la ea la Meudon și i-a înscris la școli franceze. Încât acum, întorși la părinții lor din Düsseldorf, vorbesc cu ușurință franceza și sunt la curent cu multe lucruri din Franța.

În rândurile comunității Românilor din Paris a avut o prezență permanentă și adesea a împlinit un rol activ, cu toată discreția ce o caracteriza.

Să-i păstrăm o amintire veșnică și să ne rugăm pentru odihna sufletului ei.

ing. Dumitru LUPĂȘCU

Mulțumim celor care au continuat să răspundă apelului nostru (v. Lupta nr. 246, p. 8) susținând Association pour la Fondation Mémorial Sighet : Victor Cupșa

Trimiteți contribuția dvastră "à l'ordre de AFMS", pe adresa Florica Dimitrescu-Niculescu, 28 bis rue Pouchet, 75017 Paris sau pe adresa Luptei - 125 Bureaux de la Colline 92213 St. Cloud

NATURALIZARI "Journal Officiel", din 17, 18 și 19 iulie 1996 publică numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Cornelia Costea, născută la Iași; Liviu Nicolae, născut la București; Lavinia Georgeta (n. Popa), născută la Constanța; Nicolae Gușe, născut la Lungești; Lucia Gușe (n. Munteanu), născută la Voicesti; Peana Vîrtosu, născută la București; Ioan Mihail Coman, născut la Viștea de Jos; Gabriela Florea (n. Marian), născută la Reșița; Daniela Iorgu, născută la București; Radu Ștefăniță Ispas, născut la Cîmpulung; Alexandra Ispas, născută la București; Ruxandra Ispas (n. Bally), născută la București; Mircea Mateescu, născut la București; Tătaru Rodica, născută la București.

Erată. La rubrica "decese" am preluat o informație din *România liberă*, care s-a dovedit, din fericire, neadevărată. Ne face plăcere să anunțăm, deci, că **Mircea Marosin**, (Cambridge, Anglia) este în viață.

DECESE Politologul Ghiță Ionescu la Londra; Lia Constantinescu, fosta secretară a Regelui Mihai în Germania; Alexandru Cifarelli (la New York), fost colaborator la *Europa liberă* sub pseudonimul Radu Greceanu; Romillo Lemonidis, fost colaborator la *Europa liberă* sub pseudonimul Victor Cernescu; dr. Alexandru Ștefan Pesamosca; Gheorghe Cotar; Emil Băzu; Alexandru Demetrescu; prof. Beatrice Elena Leonte; Monel Popescu; Beatrice Maria Ursu; Răzvan Petcu; Gabriel Stana; preot Gheorghe Valahe; Ilariu Amzulescu; Constantin G. Ionescu; ing. Petre Fluture; Nicu Alexandrescu; Virgil Onițiu; Gheorghe Constantinescu; Traian Crișan; Aristid Moldovan; ec. Emilian Roibu; Elena Mitroiu; prof. Angela Gheorghiu; Cornelia Păun; Elena Buruiană; Adrian Vișan; prof. Cristian Concoli; Elena Paliard (Iscu); Cristian Bândi; Ion Roșu; col (r) Laurian Voinea; Carolina Bogdan; Teodora Neagu (n. Macarie); Mircea Niculescu; Gheorghe Bartie, veteran de război; prof. dr. Gheorghe Lupescu; maior (r) ing. Victor Opreșcu; Elvira Troacă (n. Turcitu); ing. Ion Codruț; Tatiana Popa; Henry Hornea; ing. Nicolae Petrovici; Ion Alexandru Ionescu; preot Constantin Popescu; Ana Popescu; Cristian Fridlovsky; Nicolae Mihail Paul; prof. univ. Ion Necșulescu; prof. George Bădoiu; Ștefan Marcel Nedelschi; Cornel Enache; Virgil Miltiade Clinearu; Ștefan Ungureanu; Luiza Tudor; ing. Elena Gavril; dr. Mircea Goruneanu; Aurelian Băluță; Miki Veisz; Nicolae Crăciun; prof. dr. Emil Savini; Mircea I. Manoliu; Lidia Anania; prof. dr. Kricor Pambuccian; dr. Jean Paul Necșulescu; ec. Adrian Radu Cristescu; col. (r) Ioan H. Neculaie; Lucia Staicovici; Mihai Turcu; dr. Armand Andronescu; scenografa Hortensia Georgescu; contabil Alexandru Popescu; Constanța Șerbănescu (Anghelescu); Elena Nicolaescu; Gheorghe Păuna; Nicoleta Cristescu; col (r) Ion Nichituc; prof. dr. ing. Dragoș Georgescu; regizor Miklos Tompa; Marin Naghi; dr. farm. Ion Cruceanu; Margareta Stefanov; Romulus Cosma; col (r) Marius Chiciu; Petrica Grigorescu; Finica Handrea; Constantin Mandapol; prof. Claudia Samoilă; Jeana Scărlătescu; Marie-Jeanne Șerbănescu; Marieta Dincă; Jenő Szabo; Dumitru-Mișu Vencu; prof. Nicolae Mușat; dr. Ion Alexandru Ionescu; dr. Ionel Vereanu; Gheorghe Vlahdei; ing. Vincenz Conrat; col (r) Gheorghe Petrașcu; Rodica Galan; prof. Vasile Zahei; Ioan Țândăreanu; col. Mircea Totoră; Dumitru Sârbu; ing. Emil Simoncea; prof. dr. doc. Theodor Joja; Niță Mihai.

En Francs Français:

FRANCE FRF 250
EUROPE FRF 300

En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit.
DEM 100 - CHF 90 - GBP 35

Par avion :

AMERIQUE
AMERIQUE DU NORD FRF350
ISRAEL
AMERIQUE DU SUD
ASIE FRF 450
AUSRALIE

USA 60 ou équivalent
USA 70 ou équivalent

125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France
Tel. (33-1) 46020540 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 270152 F
Commission Paritaire N° 65481 - CCP. : 11 341 71 A Paris

ECLAIRCIES A L'EST

(deuxième partie)

L'alternative roumaine

par Michel Korné

Nous avons analysé dans le précédent article (le Combat N° 269 du 7/7/96) les résultats des élections présidentielles en Russie et ceux des élections locales des 2 et 16 Juin en Roumanie.

Nonobstant des fraudes organisées par le pouvoir de Bucarest qui ont abouti à l'annulation de 1 462 567, soit 14,60% votes exprimés et vraisemblablement favorables aux partis d'opposition, ces derniers ont obtenu 44% des voix contre 28% aux partis gouvernementaux de l'actuel président Iliescu. Sauf fraude encore plus importante ou coup de force du pouvoir pour se maintenir, les conditions sont mures pour que lors des élections présidentielles et parlementaires dont le premier tour est fixé au 3 Novembre 1996, un changement de majorité se produise. Iliescu serait remplacé par le professeur Emile Constantinescu, candidat de la principale formation de l'opposition, la Convention Démocratique de Roumanie (CDR), qui regroupe plusieurs partis de centre droite.

Nous nous proposons d'analyser l'alternative politique que l'opposition, quoique divisée en plusieurs partis concurrents, pourrait offrir en cas de victoire.

Pendant longtemps, l'opposition s'est déchirée au point qu'il était difficilement concevable de la voir venir au pouvoir. Les antagonismes personnels de certains dirigeants n'étaient pas la seule cause. En fait les partis d'opposition ont été noyautés dès les premiers jours qui ont suivi la chute de Ceausescu en Décembre 1989, par des gens sur lesquels la Securitate de l'époque et le Service Roumain d'Information (SRI) qui lui a succédé, avaient et continuent à agir.

Pendant les années de transition, certains de ces privilégiés ont fait fortune sous l'oeil bienveillant de Virgil Magureanu, chef du SRI et homme fort de l'actuel régime. Cela leur a permis de financer des formations politiques qui n'existeraient pas autrement et constituent la principale cause du climat de corruption qui domine l'économie roumaine. Ce sont ces liens entre les hommes d'affaires improvisés et les

anciens ou les nouveaux services secrets qui forment les bases des organisations mafieuses que l'on retrouve en Roumanie comme dans tous les autres Etats ex-communistes de l'Europe du Centre et de l'Est (ex-URSS).

Tous ces chefs d'entreprise ont été formés par l'économie dirigiste. De ce fait ils conçoivent l'entreprise en fonction des avantages qu'elle obtient de l'Etat, plutôt que des lois du marché. En Roumanie cela a conduit à des malversations dont la presse s'est parfois fait l'écho, notamment lors des attributions à des sociétés étrangères peu solvables, dont ils étaient actionnaires, d'entreprises ou actifs appartenant à l'Etat, tels la flotte commerciale roumaine et des fournitures à bas prix des productions agricoles ou industrielles roumaines.

De nombreuses opérations se sont finalement soldées par des échecs et deux des banques qui y participaient, Dacia Félix et Crédit Bank, sont en difficulté. Il n'est pas exclu que des mises en faillite, artificiellement évitées par le gouvernement actuel grâce aux subventions publiques soient inévitables pour assainir la situation de nombreuses entreprises.

Le gouvernement a également bloqué la privatisation des grandes entreprises d'Etat. Si elle devait avoir lieu avant la fin de l'année, elle entraînerait la mise au chômage d'au moins 500 000 salariés et porterait le nombre officiel des chômeurs de 863 000 (en Mai 1996) à 1,4 voire même à 1,5 millions, soit 12 à 13 % de la population active estimée à 11 235 000 personnes.

Dans cette hypothèse, le coût social de l'assainissement et de la privatisation pourrait atteindre 3 500 milliards de Lei, équivalent à un milliard de USD sur les six premiers mois de 1997 et totaliser entre 1,6 et 2 milliards USD sur toute l'année. La suppression des subventions suffirait néanmoins à financer ces coûts.

Par ailleurs, des capitaux étrangers, y compris des capitaux roumains placés à l'étranger seront nécessaires pour relancer l'économie. Il faudra en particulier effectuer des grands travaux d'infrastructure

routière, urbaine et rurale, adductions d'eau, réseaux électriques et de télécommunications, etc... qui nécessitent en plus d'une main d'oeuvre locale payée en Lei, des équipements et installations étrangères, payables en devises.

Un grand emprunt interne en Lei, ainsi qu'un lancé en devises à l'étranger, pourraient couvrir les besoins de financement et de la modernisation de la Roumanie.

Si la confiance est rétablie, nous pensons que l'emprunt interne pourrait récolter l'équivalent de deux à trois milliards de USD. En devises, les besoins des travaux d'infrastructure seront trois à quatre fois plus importants, dépassant dix milliards de USD. De semblables sommes suffiraient à financer les travaux des prochaines trois à quatre années. La Roumanie pourra ainsi faire un bond important avant la fin de l'an 2000 et rejoindre les premiers candidats à l'intégration européenne.

La condition préalable de l'assainissement économique, reste toutefois un changement institutionnel. La Roumanie ne peut espérer sortir de l'impasse actuelle aussi longtemps qu'elle restera sous l'emprise d'institutions, tel le Service Roumain d'Information (SRI) et les 8 autres services secrets et polices politiques, de l'armée ou du Conseil Supérieur de la Défense - organisme semi-occulte, qui détermine la politique du pays dans tous les domaines, sans avoir à rendre compte à aucun organe représentatif.

La Roumanie a besoin d'une police qui assure l'ordre, combatte les trafics et les criminels et non pas de polices secrètes qui ont partie liée avec les mafias, exercent leur chantage sur les hommes d'affaires, les élus, les fonctionnaires, les juges et les responsables de l'Etat.

Certes, abus et corruptions ne sont pas le fait de la seule Roumanie, ni même des autres pays de l'Europe du Centre et de l'Est (Russie, Ukraine ou Géorgie) puisqu'on les retrouve dans les plus anciennes démocraties Occidentales.

Toutefois, en Occident, la vie

Suite page II

économique et de ce fait l'ensemble des citoyens, ne sont que partiellement touchés par le phénomène de corruption, alors que celui-ci est général à l'Est. Sous une forme ou une autre, dans les Etats ex-communistes, même les petites entreprises n'échappent pas aux pressions et chantages exercés par des équipes de "gardes du corps" ou "polices privées" de certains concurrents appartenant ou "défendus" par les mafias.

Dans un tel climat où la force et l'arbitraire font la loi, il ne suffirait pas de changer la législation ni les dispositions administratives, dont les entreprises étrangères se plaignent à juste titre. C'est en fait l'inertie de la bureaucratie qui constitue le frein et décourage les plus entrepreneurs, mais cette bureaucratie subsiste en premier lieu grâce à ses liens de dépendance à l'égard du pouvoir.

Par le passé l'Occident a souvent refusé de combattre ce système et l'a même soutenu pendant les deux premières décennies du régime de Ceausescu. Depuis la chute du dictateur, l'Occident s'est accommodée de son successeur Iliescu après avoir ouvertement soutenu le gouvernement de Petre Roman qui lui a servi d'alibi pendant les trois premières années. Maintenant encore l'Occident se borne à exiger de l'actuel gouvernement des mesures économiques qui à elles seules ne pourront pas changer les données fondamentales.

Il y a quelques mois, les diplomates en poste à Bucarest insistaient auprès de l'opposition pour constituer un gouvernement de coalition avec le pouvoir en place, pensant que de la sorte ce dernier accomplirait les réformes auxquelles il s'était engagé. La prudence de quelques dirigeants de l'opposition et le refus sans ambiguïté de leur opinion publique a évité cette coalition qui n'aurait pas accompli les réformes promises, mais aurait compromis l'opposition et de ce fait toute alternative politique.

Actuellement cette alternative existe même si elle se heurte à bien des obstacles, au sein même de l'opposition..

Pour les raisons exposées au début de cet article, les rivalités entre les partis d'opposition sont attisés par le pouvoir et ses moyens de pression sur les différents dirigeants.

Une politique alternative ne peut réussir que si le président élu, dont les pouvoirs sont plus importants que ceux du parlement, appartient à l'opposition et que dans les deux chambres, les principaux groupements de l'opposition, la Convention (CDR) présidée par Emil Constantinescu et l'Union Sociale Démocrate (USD) dirigée par Petre Roman, le soutienne.

Le professeur Emil Constantinescu est

le seul opposant à pouvoir être élu président car l'ex-premier ministre Roman a laissé un mauvais souvenir d'abus et de corruption qui nécessitera plusieurs années à s'estomper. D'ailleurs aux élections locales, son parti (USD) n'a totalisé que la moitié des voix de la CDR. Pour ses mêmes raisons l'USD ne peut espérer gouverner, encore qu'elle a des cadres ayant l'expérience du pouvoir. Certains de ces cadres pourraient certes participer à un gouvernement de coalition CDR-USD, mais cette formule n'est pas la plus heureuse. Nous pensons qu'il serait plus judicieux que l'USD reste en dehors d'un gouvernement de l'opposition, tout en le soutenant, et qu'elle mette à profit la future législation pour attirer dans ses rangs les éléments valables de l'actuel parti du gouvernement, le PDSR.

S'il perd les élections en Novembre, le PDSR se décomposera d'autant plus vite, que nombre de ses membres voudraient dès maintenant se libérer des contraintes auxquelles ils sont soumis par leurs liens avec le SRI. Le récent rapprochement consécutif à l'échec électoral de Juin, entre le PDSR et le parti extrémiste du maire de Cluj (PUNR) n'a fait qu'accroître le mécontentement au sein des modérés du PDSR qui ne tiennent pas à compromettre leur avenir politique dans une telle alliance.

L'alternative politique que la C.D.R. peut offrir, à condition d'être épaulée par l'USD, doit commencer par la réforme des institutions existantes pour permettre à la démocratie de fonctionner et cela comporte plusieurs volets:

-La suppression du SRI et des autres services secrets ainsi que du Conseil Supérieur de la Défense. Cela devrait aller de pair avec le renforcement et la modernisation de la police et de l'armée. Les effectifs de cette dernière doivent être réduits, son haut commandement, formé par le KGB et la Securitate de Ceausescu devra être mis à la retraite et remplacé par des cadres jeunes, pour lesquels l'intégration ou la collaboration avec l'OTAN ne se réduisent pas à profiter de salaires disproportionnés qui rémunèrent les actions de répressions menées contre la population, les derniers jours de Ceausescu, en Décembre 1989.

La réforme de la justice est au moins aussi urgente. Actuellement, sur le plan économique, on ne peut avoir aucune garantie concernant la manière dont une décision de justice sera prise, même lorsqu'elle ne touche pas le plan politique ou pénal, mais uniquement celui des affaires.

Le président Iliescu est personnellement responsable de cette dégradation de la justice. Il y a trois ans, le parlement avait fini par voter une loi bien timide de restitution aux anciens propriétaires, des maisons confisquées à l'époque communiste.

En appliquant cette loi et au terme de

longues procédures et appels, les tribunaux ont décidé la restitution de certains logements accaparés par l'Etat et dont bénéficiaient l'ancienne et la nouvelle nomenclature, à laquelle les appartements ou maisons avaient été attribués à des loyers dérisoires.

En violation du respect de la chose jugée et du principe de séparation des pouvoirs, Iliescu a déclaré que les décisions de justice n'étaient pas fondées et qu'il s'opposait à ce qu'elles soient exécutées. Depuis, ce précédent a servi dans tous les domaines à rendre inapplicables des décisions de justice, chaque fois qu'elles sont au détriment non seulement des gens du pouvoir mais de toute personne ou entreprise qui peut se concilier, le plus souvent moyennant finances la faveur du pouvoir.

D'autres institutions, telle la douane, la fiscalité, en particulier le contrôle fiscal, nécessitent une réorganisation pour empêcher l'arbitraire et la corruption.

Au plan économique, parallèlement à la privatisation, c'est la réforme du système bancaire qui est la plus urgente. Soumises à une législation théoriquement semblable à celle occidentale, les banques continuent de fonctionner selon les principes de l'étatisme communiste, à la seule exception, que l'Etat ne garantit plus le remboursement des sommes déposées par les particuliers. De ce fait, les capitaux roumains s'investissent en devises ou carrément à l'étranger, alors que le pays peut leur offrir des placements fructueux. Une libéralisation des interventions accordées aux banques étrangères, pourraient remédier à ces inconvénients en facilitant le financement de l'économie et le rapatriement des capitaux roumains placés à l'étranger.

La réforme de la sécurité sociale est également nécessaire pour renforcer le pouvoir d'achat d'une population appauvrie et permettre la réinsertion de la main d'oeuvre pléthorique des anciennes entreprises étatiques.

Il appartiendra aux hommes politiques roumains issus des prochaines élections et non à l'Occident de prendre les mesures évoquées. L'Occident peut toutefois concevoir une politique cohérente qui appuie ces mesures, alors que par le passé, il s'est borné à exercer des pressions peu efficaces et à s'accommoder de la politique dirigée ou étatiste des dirigeants formés à l'école de la planification centralisée totalitaire.

Pour la Roumanie, l'enjeu des élections de Novembre est grand. Il l'est moins, mais non sans importance pour l'Occident qui a tout intérêt à supprimer la zone d'instabilité militaire, politique, économique et sociale qui s'est créée en Europe du Centre et dans l'ex-URSS, à la frontière d'un monde musulman ou l'intégrisme est en train d'avancer.